

РОЗДІЛ 8

СТРУКТУРНА, ПРИКЛАДНА ТА МАТЕМАТИЧНА ЛІНГВІСТИКА

УДК 811.111'42'373:821.111.09(092)

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.22.1.32>

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ЛЕКСИКИ У РОМАНІ ДЖ.К. РОУЛІНГ «ГАРРІ ПОТТЕР ТА СМЕРТЕЛЬНІ РЕЛІКВІЇ»

FEATURES OF THE FUNCTIONING OF TERMINOLOGICAL VOCABULARY IN THE NOVEL BY J.K. ROWLING “HARRY POTTER AND THE DEATHLY HALLOWS”

Сливка Л.З.,

orcid.org/0000-0002-5556-0203

кандидат філологічних наук,

старший викладач кафедри германських мов і перекладознавства
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

Стаття присвячена вивченню особливостей функціонування термінологічної лексики у романі про Гаррі Поттера.

Мова художньої літератури прагне до оновлення слова, видобування з лексичної семантики нових значеннєвих нюансів, відтінків. При цьому змінюються не тільки особливості слововживання, а й виявляється тенденція до зміни синонімічних та антонімічних відношень. У художніх текстах термін втрачає свої специфічні ознаки, набуваючи додаткових, а то й зовсім інших, смислових значень – він виступає елементом образної системи мови. У новому стилізовому контексті термін, неемоційний за своєю природою, може розвивати емоційно-експресивні відтінки і конотації.

У мові фантастики вживання термінів є досить розповсюдженим явищем. Сьогодні дедалі частіше навіть і в дитячих творах можна побачити вживання термінів. Термінологічна лексика, яка є ознакою переважно наукового стилю, глибоко проникає також і в художній, утрачаючи свої специфічні ознаки та набуваючи додаткових. Терміни можуть бути представлені не тільки іменниками, а й словами, вираженими іншими частинами мови, зокрема прикметниками. Термінологічні слова служать для яскравої передачі думки, для створення оригінального художнього образу. Частота вживання термінів залежить від жанру літератури. У художньому творі використовуються терміни, що дають загальне уявлення про факти громадської, виробничої, наукової та іншої діяльності, яка описується художником. Ці терміни не є результатом логічних доказів. Вони виступають в якості характеристики явища і служать засобом створення необхідного колориту.

Серед термінів, які авторка Дж. К. Роулінг уживає в романі, трапляються загальноновживані слова, що, крім своїх основних значень, набувають специфічних значень для певної галузі науки та магії; загальнотехнічні терміни, які використовуються в різних галузях науки й техніки, при цьому втручаючись у магійний світ Гаррі Поттера та спеціальні терміни, які вживаються лише в певній галузі науки чи магійних знань.

Під час використання термінів у художніх текстах із ними часто відбувається процес детермінологізації, тобто терміни втрачають своє термінологічне значення, переходячи до розряду загальноновживаної лексики. Найчастіше процес детермінологізації відбувається під час контекстуальної заміни, що зумовлено стилістичними особливостями художніх текстів.

Терміни в романі Дж. К. Роулінг «Гаррі Поттер та Смертельні Реліквії» використовуються і як засоби мовної характеристики героїв. В цьому випадку наукові й технічні терміни виступають як умовні прийоми непрямого опису середовища, обстановки, інтересів персонажів твору. Визначальним є те, що читачеві для розуміння тексту навіть не обов'язково точно знати зміст цих термінів.

Основною умовою стилістичного використання терміна є його повна співвіднесеність з одним термінологічним рядом. Терміни можуть вводитись у художній текст з поясненням чи без. Іноді для тлумачення вузькоспеціальних слів використовуються посилання.

Ключові слова: термін, термінологічна лексика, терміносистема, художній текст, магл, анімагія, ознака, стиль, роман.

The article is devoted to the study of the peculiarities of the functioning of terminology in the Harry Potter novel.

The language of fiction aims at the word renewal, taking from lexical semantics new significant nuances, shades. At the same time, not only the peculiarities of word use change, but also a tendency to change synonymous and antonymic relationships is manifested. In fiction texts, the term loses its specific features, acquiring additional, or even completely different, semantic meanings – it acts as an element of the figurative speech system. In a new style context, the term, unemotional in nature, can develop emotionally expressive shades and connotations.

In the language of fiction, the use of terms is quite common. Today, more and more often, even in children's literature, you can see the use of terms. Terminological vocabulary, which is a feature of predominantly scientific style, also penetrates deeply into fiction, losing its specific features and gaining additional ones. Terms can be represented not only by nouns, but also by words expressed in other parts of speech, including adjectives. Terminological words are used to convey thoughts,

to create an original fiction image. The frequency of use of terms depends on the genre of literature. The work of fiction uses terms that give a general idea of the facts of social, industrial, scientific and other activities described by the artist. These terms are not the result of logical evidence. They act as a characteristic of the phenomenon and serve as a means of creating the necessary color.

Among the terms used by the author JK Rowling in the novel, there are commonly used words that, in addition to their basic meanings, acquire specific meanings for a particular field of science and magic; general technical terms used in various fields of science and technology, while interfering in the magical world of Harry Potter, and special terms used only in a particular field of science or magical knowledge.

When using terms in literary texts, they often undergo a process of determinologization, that is the terms lose their terminological meaning, moving to the category of common vocabulary. Most often, the process of determinologization occurs during contextual substitution, due to the stylistic features of literary texts.

Terms in JK Rowling's novel "Harry Potter and the Deathly Hallows" are also used as a means of linguistic characterization of the characters. In this case, scientific and technical terms act as conditional methods of indirect description of the environment, interests of the characters of the literary work. What is important is that the reader does not even need to know the meaning of these terms to understand the text.

The main condition for the stylistic use of the term is its complete correlation with one terminological series. Terms can be entered into the fiction text with or without explanation. Sometimes references are used to interpret highly specialized words.

Key words: term, fiction text, terminology, terminological series, term system, muggle, animation, sign, style, novel.

Постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. З розвитком науки та техніки відбувається впровадження у мову все більшої кількості лексичних одиниць, що позначають предмети та явища, технології та процеси різних технічних та наукових галузей знань. Термінологічні одиниці проникають не лише у наукові трактати і технічні тексти, але й з'являються у нехарактерному для них середовищі функціонування – у творах художньої літератури. Термін – це основний показник наукового стилю. У складі терміносистеми він характеризується однозначністю в межах визначеного термінологічного поля, відсутністю синонімії та антонімії, емоційної маркованості. Проте, ці характеристики властиві лише «ідеальному» термінові.

Мова художньої літератури прагне до оновлення слова, видобування з лексичної семантики нових значеннєвих нюансів, відтінків. При цьому змінюються не тільки особливості слововживання, а й виявляється тенденція до зміни синонімічних та антонімічних відношень. У художніх текстах термін втрачає свої специфічні ознаки, набуваючи додаткових, а то й зовсім інших, смислових значень – він виступає елементом образної системи мови. У новому стильовому контексті термін, неемоційний за своєю природою, може розвивати емоційно-експресивні відтінки і конотації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми вивчення термінології в різних аспектах присвячена велика кількість праць зарубіжних й українських науковців. Зокрема, у дослідженнях відомих російських учених: Д. С. Лотте, Е. К. Дрезена, Г. О. Винокура, О. О. Реформатського та інших – запропоновано визначення найважливіших понять сучасного термінознавства, які в подальшому знайшли своє

висвітлення в розвідках В. Г. Гака, Р. О. Будагова, О. С. Герда, Л. А. Капанадзе, С. І. Коршунова, Н. З. Котелової, В. П. Даниленко, В. М. Лейчика та інших. Погляди на природу терміна, його основні ознаки, відмінність від загальноживаних слів висвітлені в наукових працях Б. М. Головіна, Р. Ю. Кобріна, А. В. Лємова, українських дослідників І. К. Білодіда, Т. Р. Кияка, Т. І. Панько, І. М. Кочана, А. В. Крижанівської та інших. Структурно-семантичний потенціал терміна, його словотвірна парадигма є об'єктом зацікавлення А. С. Герда, В. П. Даниленко, О. В. Суперанської та інших. Особливості опрацювання термінологічної лексики в лексикографічних джерелах (зокрема й у загальномовних словниках) досліджували: Л. С. Паламарчук, В. О. Винник, В. В. Жайворонок, В. О. Балог, Л. О. Симоненко, Л. М. Полюга, Л. Г. Боярова та інші. Загальним теоретичним питанням термінології, дослідженню окремих галузевих терміносистем присвячено праці українських науковців Т. І. Панько, Л. О. Симоненко, М. П. Годованої, Л. В. Іващенко, Л. В. Туровської, Г. В. Чорновол, І. А. Ярошевич, Л. А. Халіновської, Н. Л. Краснопольської та інших. Особливості деривації термінів проаналізовано в дослідженнях К. Г. Городенської, Ф. О. Нікітіної, Л. О. Симоненко, А. С. Д'якова, Н. Ф. Клименко, Є. А. Карпіловської, Л. П. Кислюк та інших.

В останні десятиліття у лінгвістів різко зріс інтерес до проблеми функціонування термінологічної лексики у мові художнього твору, що пояснюється зростаючим потоком наукової й технічної інформації у літературних творах.

У лінгвістиці проблеми стилістичного функціонування термінології в художній літературі присвячено декілька досліджень загальнотеоретичного і більш детального характеру, у яких представлені різні аспекти проблеми.

Серед публікацій загальнотеоретичного характеру, присвячених проблемі «НТР – художнє слово», треба назвати роботи М. М. Пилинського, М. М. Кожиної, І. К. Білодіда. Деякі інші аспекти досліджуваної проблеми висвітлені в роботах Р.М. Русанівського, С. Я. Єрмоленко, Л. Є. Пустовіт. У числі досліджень, безпосередньо присвячених аналізу стилістичного функціонування термінологічної лексики сучасної англійської фантастики, необхідно особливо відзначити роботи В.Л. Карпової [1, с. 54-57].

Таким чином, **актуальність дослідження** обумовлена: високою частотністю використання термінологічної лексики в контексті художнього твору; відсутністю єдиного підходу до вивчення мови художньої літератури, в контексті якої міститься термінологічна лексика; необхідністю дослідження терміна, як одного з елементів-носіїв емотивної інформації, закладеної; повсюдним залученням термінологічної лексики у процеси первинної і вторинної стилізації художнього тексту.

Метою статті є аналіз особливостей функціонування термінологічної лексики в романі Дж. К. Роулінг «Гаррі Поттер та Смертельні Реліквії». **Завдання дослідження:** 1) дослідити функціональний аспект термінологічних одиниць, переміщених в контекст художнього стилю як функціонального різновиду літературної мови на рівні цілого тексту; 2) визначити вживання термінів у прямому й переносному значенні в художньому творі.

Виклад основного матеріалу. Художній стиль мови відрізняється образністю та виразністю, поетичністю, естетикою мовлення й завдяки своїм особливим експресивно-естетичним якостям помітно виділяється серед інших стилів літературної мови. За складом мовних засобів художній стиль поєднує в собі риси всіх інших стилів мовлення. Художній текст насичений не лише емоційно-експресивною лексикою та образними елементами, а й містить слова вузького стилістичного призначення, що використовуються зі стилістичною метою: історизми, архаїзми, діалектизми, просторічні елементи, серед яких особливе місце посідають терміни.

У мові фантастики вживання термінів є досить розповсюдженим явищем.

Сьогодні дедалі частіше навіть і в дитячих творах можна побачити вживання термінів.

Яскравим прикладом є твір Дж. Роулінг «Harry Potter and the Deathly Hallows» (укр. «Гаррі Поттер та Смертельні Реліквії»), опублікований 21 липня 2007 року видавництвом «Блумсбері Паблішинг» у Лондоні. Усі терміни у цьому творі можна поділити на такі категорії:

1. терміни, що позначають людей у світі магії;
2. терміни, які позначають назви магічних істот;
3. спортивні терміни;
4. терміни, які позначають магічні предмети .

У своєму творі Дж. К. Роулінг вживає також і юридичну термінологічну лексику. Термін «*will*», укр. «*заповіт*» означає юридичний документ, що містить інструкції щодо того, що повинно бути зроблено з грошима і майном після смерті людини (*a legal document containing instructions as to what should be done with one's money and property after one's death*). Цей термін зустрічається у назві сьомого розділу «*The Will of Albus Dambledore*» укр. «*Заповіт Альбуса Дамблдора*», [13, pp. 99-100], а також в уривку, коли Руфус Скімджермен повідомляє про мету свого приїзду: «*I am here, as I'm sure you know, because of Albus Dumbeldore's will*», укр. «*Я тут, як ви, я впевнений, знаєте, з приводу заповіту Альбуса Дамблдора*» [13, p. 109].

До першої категорії відносять такі терміни як: a muggle, mudblood, half-blood, pure-blood, squib, animagus (бруднокровці, напівкровки, чистокровний чарівник, скиб, анімаг).

У 2003 році у словник Oxford English Dictionary було додане слово «*a muggle*», укр. «*магл*», яке означало «*a person who is not conversant with a particular activity or skill*» («*людина, яку можна легко обдурити*».) [14, p. 94].

Дж. К. Роулінг стверджувала, що придумала слово «магл» на основі англійського слова «*tug*» (*mag*), яке означало «*man, who are easily deceived by other people*» (*людина, яку можна легко обдурити*). Вона додала до цього слова –*гл* (*gle*) для того, щоб зробити його менш образливим [7, с. 34].

Термін «*магл*», позначає людину, яка не володіє магічними здібностями, причому він також означає, що і батьки не володіють ними. Офіційна назва всіх маглів – немагічне населення. Маглами є більшість людей, близько 90%, і більшість із них не підозрюють про існування чарівників і чарівного світу.

У тексті термін зустрічається неодноразово, наприклад «*«Professor Burbage taught the children of withes and wizards all about muggles... how they are not so different from us...»*», укр. «*Викладачка Бербидж розповідала дітям чаклунів і відьом про маглів... про те, що вони не дуже й відрізняються від нас...*», [7, с. 15].

Чарівників, які народились у сім'ї маглів, називають «*mudblood*», укр. «*бруднокровцями*». Бруднокровка є вельми зневажливим терміном для магглородженого чаклуна або відьми; тобто

осіб, які не мають родичів чарівних. Немає жодної різниці в магичній силі магглороджених в порівнянні з тими, хто є чистокровним або напівкровним, але упередження щодо магглороджених вважають їх "нижчого сорту" або не заслугове на володіння магією. Термін має на увазі, що людина має "брудну кров" і вважається вкрай образливим. Є, мабуть, інші рідше використовуються терміни з подібним значенням, такі як "істота бруду". (*Mudblood is a highly derogatory term for a Muggle-born wizard or witch; that is, individuals with no wizarding relatives. There does not appear to be any difference in the magical power of Muggle-borns compared to those who are pure-blood or half-blood, but those prejudiced against Muggle-borns consider them to be of "lower breeding" or worth, and undeserving of magic. The term implies that the individual has "dirty blood" and is considered extremely offensive. There are apparently other, less commonly used terms with a similar meaning, such as "creature of dirt" It is a really offending term, for people can't help being Muggle-born*) [7, с. 44].

У тексті авторка використовує термін для того, щоб показати класову нерівність між чистокровними і нечистокровними чарівниками. Проте в останній книзі значення цього терміну дещо змінюється. Це надалі образливо, але після оголошення полювання на бруднокровців, чарівники із звичайних сімей починають пишатись своїм походженням: *«I'm hunted quite as much as any goblin or elf, Griphook! I'm a Mudblood! Mudblood, and proud of it!»*, укр. *«І на мене полюють так само, як на будь-якого тобліна, Гріпхуче! Бо я бруднокровка! Бруднокровка, і я цим пишаюся!»* [13, р. 418].

Термін *«half-blood»*, укр. *«напівкровка»*, використовується для позначення чарівника, народженого у змішаній сім'ї, тобто один із батьків є маглом, а інший – чарівником (*Half-blood is the term commonly given to wizards and witches who have a Muggle/Muggle-born parent and magical parent*)(Hrytsai, 2011,р.33). Термін вживається і для образи, наприклад, *«You filthy half-blood!»*, укр. *«Ти брудний напівкровка!»* [13, р. 348].

Термін *«pure-blood»*, укр. *«чистокровний»*, вживається для опису чарівників і відьом, які мають чисту або приблизно чисту магичну спадщину. Це означає, що немає маглів в їх родоводів, але це трапляється рідко, якщо взагалі можливо. Якщо простежити родовід сім'ї, якщо маги не спарувувалися з маглами, їх раса просто б вимерла. Єдиний спосіб для сім'ї, щоб зберегти свій статус чистої крові – чаклун або чарівниця повинні одружитися на іншому чарівнику або відьмі чистої крові. Всі сім'ї чистокровних були пов'язані один

з одним до 1990-х років. Вони є найменш поширеним типом крові в чарівний світ (*Pure-blood is the term for wizards and witches who have a purely or approximately pure magical heritage. This means that there are no Muggles in their family trees, but this is rarely if ever true. If families are traced back all the way, for if wizards didn't mate with Muggles, their race would die out. The only way for a family to retain their pure-blood status is to marry other pure-bloods, all pure-blood families were related to one another by the 1990s. They are the least common blood type in the magical world*) [7, с. 42].

Термін *«squib»*, укр. *«сквиб»*, вживається для позначення людини, яка народилася у сім'ї чарівників, проте не володіє жодними магичними здібностями. Сквиб, не є магичною людиною, яка народжується, принаймні, від одного з батьків, один з яких є чарівником. Сквиби, по суті справи, це магги, які народилися від магів. Вони рідкісні, і деякі чарівники і чарівниці дивляться на них із зневагою, особливо чистокровні. Маглородженні відьми і чарівники відрізняються від сквибів, які одружуються з маглами: магична здатність несподівано спливе після багатьох поколінь (*A Squib, also known as a wizard-born, is a non-magical person who is born to at least one magical parent. Squibs are, in essence, 'wizard-born Muggles.'* They are rare and are looked upon with a degree of disdain by some witches and wizards, particularly pure-bloods. Muggle-born witches and wizards are descended from Squibs who married Muggles: the magical ability unexpectedly resurfaces after many generations) [7, с. 24].

У романі цей термін вживається як означення нижчого класу чарівників, відношення до яких не завжди найкраще, наприклад, *«You disgusting little Squib, you filthy little blood traitor!»*, укр. *«Ти огидна маленька сквибка, ти брудна зрадниця крові»* [13, р. 456].

Термін *«animagus»*, укр. *«анімаг»*, у романі описує людину, яка, маючи виняткові магичні здібності, може перетворюватися на тварину. Анімагія, це не вроджена здатність, як метаморфмагія, цього можна добитись шляхом навчання. (*An Animagus is a witch or wizard who can morph him or herself into an animal at will. It is a learned, rather than hereditary skill, unlike those of a Metamorphmagus*) [7, с. 24].

Термін *«metamorphmagus»*, укр. *«метаморфмаги»*, вживається для означення відьми або чаклуна, який при бажанні може змінювати свою зовнішність, і для цього йому не потрібна багатозільна настойка чи заклинання, як для більшості. Метаморфмаги вкрай рідкісні.

(*A Metamorphmagus is a witch or wizard with the ability to change his or her physical appearance at will, rather than requiring Polyjuice Potion or a spell like the rest of the wizarding population. They are extremely rare*) [7, с. 34].

До другої категорії належать такі терміни як упир, гоблін, дракон, дементор, патронус, гіпогриф, вовкулака.

Термін «*ghoul*», укр. «*упир*», використовується для означення противної істоти, яка нагадує слизняка, людожера. Вони, як правило, живуть на горищах або у сараях чарівників і чаклунок. Вони відносно нешкідливі істоти і всі неприємності від них – це шум, який вони спричиняють. Вони відносно кмітливі, і харчуються жуками і іншими домашніми шкідниками. У кращому випадку, вони будуть стогнати і кидати предмети. (*A ghoull is an ugly creature that resembles a slimy, buck-toothed ogre. They tend to live in the attics or barns of wizards and witches. They are relatively harmless creatures and are just seen as nuisances because of the noise they make. They are relatively dimwitted, and live off of bugs and other household pests. At most, they will groan and throw objects*) [7, с. 34].

У романі він зустрічається досить часто, адже у багатьох будинках на горищі оселяються упирі. «*That's your ghoull, isn't it? – asked Harry.*, укр. «*Це що, твій упир? — запитав Гаррі.*» [13, р. 88].

Термін «*goblin*», укр. «*гоблін*», Дж. Роулінг вводить у текст твору для означення дуже розумної раси маленьких гомінідів з довгими пальцями і ногами, які співіснують з чарівному світі у відносному мирі із чаклунами. (*Goblins are a highly intelligent race of small hominids with long fingers and feet that coexist with the wizard world.*) [7, с. 44].

У тексті зустрічається у назві п'ятнадцятого розділу «*The Goblin's Revenge*», укр. «*Помста гобліна*», а також упродовж усієї подорожі «*Goblins! Hermione mouthed at Harry, who nodded.*», укр. «*Гобліни! — беззвучно поворушила губами Герміона, і Гаррі кивнув.*» [13, р. 256].

Термін «*dragon*», укр. «*дракон*», вживається для означення гігантської крилатої, дихаючої вогнем рептилії. Широко розглядається як страшний ще побожний трепет, їх можна знайти в усьому світі і часто згадуються в азіатському та європейському середньовічному фольклорі. (*Dragons are giant winged, fire-breathing reptiles. Widely regarded as terrifying yet awe-inspiring, they can be found all over the world and are frequently referred to in Asian and medieval European folklore.*)

На сторінках роману термін використовується для опису чарівної тварини «*She was helping the*

dragon enlarge the passageway, carving out the ceiling as it struggled upward toward the fresher air, away from the shrieking and clanking goblins: Harry and Ron copied her, blasting the ceiling apart with more gouging spells», укр. «*Вона допомагала драконові розширити коридор, зрізаючи брили зі стелі, а він рвався до свіжішого повітря, подалі від крикливих і брязкітливих гоблінів. Гаррі й Рон теж почали громити стелю довбальними закляттями*» [13, р. 462].

Серед термінів, які авторка уживає в романі, трапляються загальноновживані слова, що, крім своїх основних значень, набувають специфічних значень для певної галузі науки та магії (response – реакція, composition – конструкція); загальнотехнічні терміни, які використовуються в різних галузях науки й техніки, при цьому втручаючись у магичний світ Гаррі Поттера (radio controls – радіоуправління, energy converter – перетворювач енергії) та спеціальні терміни, які вживаються лише в певній галузі науки чи магичних знань (wands – чарівна паличка, Polyjuice Potion – багатопільна настойка).

Під час використання термінів у художніх текстах із ними часто відбувається процес детермінологізації, тобто терміни втрачають своє термінологічне значення, переходячи до розряду загальноновживаної лексики, наприклад: absorbed – зачарована, drill into – переконатися. Найчастіше процес детермінологізації відбувається під час контекстуальної заміни, що зумовлено стилістичними особливостями художніх текстів.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Термінологічні одиниці з'являються не лише у наукових працях і технічних текстах, але й у нехарактерному для них середовищі використання – у творах художньої літератури та інших функціональних стилях мови. Різні функціональні стилі виявляють здатність до взаємодії і взаємопроникнення. Порівняння таких стилів виявляє як контрастні ознаки, що протиставляють один стиль іншому (наприклад, емоційність художнього тексту і неемоційність більшості офіційних текстів), так і мовні ознаки, які в однаковій мірі характерні для декількох функціональних стилів. Так, складна синтаксична побудова типова не тільки для офіційно-ділових, а й для наукових текстів, обмежене використання емоційної лексики спостерігається не тільки в науковій прозі, але і в газетно-інформаційних матеріалах. Логічність викладу – провідна ознака наукового тексту – притаманне і багатьом художнім текстам і т.д.

Терміни в наш час виходять далеко за межі спеціальної літератури й нехудожніх стилів, вони

навіть метафоризуються, що зближує їх із загальноживаними словами. Отже, термінологічна лексика, яка є ознакою переважно наукового стилю, проникає також і в художній, утрачаючи свої специфічні ознаки та набуваючи додаткових. У новому стильовому контексті неемоційний термін може розвивати емоційно-експресивні відтінки й конотації. Термінологічні слова використовують для яскравої передачі думки, для створення оригінального художнього образу. Результатом вживання термінологічних одиниць у деяких випадках може стати детермінологізація значення слова.

Вживання терміну в художньому творі Дж. К. Роулінг «Гаррі Поттер та Смертельні Реліквії» свідчить про його функціональну рівність з іншими словами загальної мови, а також про те, що він у загальномовному вживанні поступово стає звичним засобом образного мислення, що лежить в основі художнього стилю. У художніх текстах термін втрачає свої специфічні ознаки, набуваючи додаткових смислових значень – він виступає елементом образної системи мови. Терміни можуть бути представлені не тільки іменниками, а й словами, вираженими іншими частинами мови, зокрема прикметни-

ками. Термінологічні слова служать для яскравої передачі думки, для створення оригінального художнього образу. Частота вживання термінів залежить від жанру літератури. У художньому творі використовуються терміни, що дають загальне уявлення про факти громадської, виробничої, наукової та іншої діяльності, яка описується художником. Ці терміни не є результатом логічних доказів. Вони виступають в якості характеристики явища і служать засобом створення необхідного колориту. Терміни в романі Дж. К. Роулінг «Гаррі Поттер та Смертельні Реліквії» використовуються і як засоби мовної характеристики героїв. В цьому випадку наукові й технічні терміни виступають як умовні прийоми непрямого опису середовища, обстановки, інтересів персонажів твору. Визначальним є те, що читачеві для розуміння тексту навіть не обов'язково точно знати зміст цих термінів.

Отже, основною умовою стилістичного використання терміна є його повна співвіднесеність з одним термінологічним рядом. Терміни можуть вводитись у художній текст з поясненням чи без. Іноді для тлумачення вузькоспеціальних слів використовуються посилання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Грицай І.С. Функціонування технічних термінів у текстах художнього стилю. *Materialy Miedzynarodowej Naukowi-Praktycznej Konferencji "Nauki. Teoria I praktyka"* (28.12.2011 – 30.12.2011). Warszawa, 2011. 112 str.
2. Грицай І.С. Вживання технічних термінів в англомовній художній літературі та їх переклад на українську мову. *Сучасні напрямки досліджень міжкультурної комунікації та методики викладання іноземних мов: Збірник наукових праць*. Житомир: Вид-во ЖДУ. 2011. С.132–142.
3. Ермоленко С. Я. *Нариси з української словесності (стилістика та культура мови)*. К.: Довіра. 1999. 248 с.
4. Жайворонок В. В. Лексична підсистема мови і значення мовних одиниць. *Мовознавство*. 1999. № 6. С. 32–46.
5. Зацний Ю. А. *Розвиток словникового складу англійської мови в 80-ті -90-ті роки ХХ століття*: дис. докт. філ. наук. Запоріжжя. 1999. 365 с.
6. Карпова В.Л. Термін і художнє слово. *Науково-технічний прогрес і мова*. Київ, 1978. С. 137–149.
7. Катиш Т. В. *Особливості функціонування термінологічної лексики в мові української фантастики [Текст]: дис. ... канд. філол. наук*. Дніпропетровський нац. ун-т. Дніпропетровськ. 2004. 202 с.
8. Кияк Т.Р. Фахові мови та проблеми термінознавства. *Нова філологія. Збірник наукових праць*. Запоріжжя: ЗНУ, 2007. С. 203–208.
9. Клименко Н. Ф. *Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі: монографія*. К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго. 2008. 336 с.
10. Кочан І. М. *Лінгвістичний аналіз тексту : навчальний посібник*. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Знання. 2008. 423 с.
11. Молодід Т. К. Метафоризація термінів. *Теоретичні проблеми лінгвістичної стилістики*. К.: Наук. Думка. 1972. С.135-149.
12. Стишов О. А. *Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації)*. 2-ге вид., переобл. К.: Пугач. 2005. 388 с.
13. Fluck H.R. *Fachsprachen. Einfuhrung und Bibliographic*. München. 1980. 547 s.
14. Meyer I. When terms move into our everyday lives: An overview of determinologization. *Terminology*. 2000. Vol. 6. N 1. P. 111–138.
15. *Oxford Advanced learner's dictionary* [A.S. Hornby]. 8th Edition. Oxford: Oxford University Press. 2010. 200 p.